

ՖՀՄՄԿ Մեկնաբանություն 12

Ծառայության կոնցեսիայի համաձայնություններ

Չղումներ

- «Ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ներկայացման հիմունքներ»¹
- «Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների առաջին անգամ որդեգրում» ՖՀՄՄ 1
- «Ֆինանսական գործիքներ. բացահայտումներ» ՖՀՄՄ 7
- «Ֆինանսական գործիքներ» ՖՀՄՄ 9
- «Հասույթ գնորդների հետ պայմանագրերից» ՖՀՄՄ 15
- «Վարձակալություններ» ՖՀՄՄ 16
- «Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն, փոփոխություններ հաշվապահական հաշվառման գնահատումներում և սխալներ» ՖՀՄՄ 8
- «Հիմնական միջոցներ» ՖՀՄՄ 16
- «Պետական շնորհների հաշվառում և պետական օգնության բացահայտում» ՖՀՄՄ 20
- «Փոխառության ծախսումներ» ՖՀՄՄ 23
- «Ֆինանսական գործիքներ. ներկայացումը» ՖՀՄՄ 32
- «Ակտիվների արժեզրկում» ՖՀՄՄ 36
- «Պահուստներ, պայմանական պարտավորություններ և պայմանական ակտիվներ» ՖՀՄՄ 37
- «Ոչ նյութական ակտիվներ» ՖՀՄՄ 38
- «Ծառայության կոնցեսիայի համաձայնություններ. բացահայտումներ» ՄՄԿ-292

Նախապատմություն

1. Ծատ երկրներում հանրային ծառայությունների ենթակառուցվածքները, ինչպիսիք են՝ ճանապարհները, կամուրջները, թունելները, բանտերը, հիվանդանոցները, օդանավակայանները, ջրաբաշխման համակարգերը, էներգամատակարարման և հեռահաղորդակցության ցանցերը, ավանդաբար կառուցվել, շահագործվել և սպասարկվել են հանրային հատվածի կողմից և ֆինանսավորվել են բյուջետային հատկացումների միջոցով:
2. Որոշ երկրներում կառավարությունները ներդրել են ծառայության պայմանագրային համաձայնություններ՝ այդպիսի ենթակառուցվածքների մշակման, ֆինանսավորման,

¹ 2010 թվականի սեպտեմբերին ՀՀՄՄԿ-ն «Հիմունքներ» անվանումը փոխարինեց «Ֆինանսական հաշվետվությունների հայեցակարգային հիմունքներ» անվանումով

² ՄՄԿ-29-ի նախկին վերնագիրն էր «Բացահայտումներ-Ծառայության կոնցեսիայի համաձայնություններ», որը փոփոխվել է ՖՀՄՄԿ 12-ով

շահագործման և սպասարկման գործում մասնավոր հատվածին ներգրավելու համար: Ենթակառուցվածքը կարող է արդեն գոյություն ունենալ, կամ կարող է կառուցվել՝ ծառայության համաձայնության ժամանակաշրջանի ընթացքում: Համաձայնությունը սույն մեկնաբանության գործողության ոլորտում սովորաբար ներառում է մասնավոր հատվածի կազմակերպություն (օպերատոր), որը կառուցում է կամ բարելավում (օրինակ դրա հզորությունը մեծացնելով) ենթակառուցվածք՝ հանրային ծառայություն մատուցելու նպատակով օգտագործման համար և շահագործում կամ սպասարկում է այդ ենթակառուցվածքը սահմանված ժամանակաշրջանի ընթացքում: Օպերատորը վճարվում է իր ծառայության դիմաց համաձայնության ժամանակաշրջանի ընթացքում: Համաձայնությունը կարգավորվում է պայմանագրով, որով սահմանվում են կատարողական չափանիշները, գների ճշգրտման մեխանիզմները, ինչպես նաև վեճերի կարգավորման համաձայնությունները: Նման համաձայնությունը հաճախ նկարագրվում է որպես «կառուցում-շահագործում-փոխանցում»:

3. Ծառայության նման համաձայնությունների առանձնահատկությունը օպերատորի կողմից ստանձնած պարտականության՝ հանրային ծառայության բնույթ ունենալն է: Ըստ հանրային քաղաքականության՝ ենթակառուցվածքի հետ կապված ծառայությունները մատուցվում են հանրությանը՝ անկախ տվյալ ծառայությունը մատուցողի ինքնությունից: Ծառայության համաձայնությունը պայմանագրային կարգով պարտավորեցնում է օպերատորին՝ հանրային հատվածի կազմակերպության անունից ծառայություններ տրամադրել հանրությանը: Այլ ընդհանուր բնութագրիչներ են՝
- ա) կողմը, որը տրամադրում է ծառայության համաձայնությունը (շնորհատու), հանրային հատվածի կազմակերպություն է, ներառյալ կառավարական մարմին, կամ մասնավոր հատվածի կազմակերպություն, որին փոխանցվել է ծառայության գծով պատասխանատվությունը.
 - բ) օպերատորը պատասխանատու է ենթակառուցվածքների կառավարման առնվազն որոշակի մասի և հարակից ծառայությունների համար և հանդես չի գալիս սոսկ որպես գործակալ՝ շնորհատուի անունից.
 - գ) պայմանագիրը սահմանում է օպերատորի կողմից գանձվելիք սկզբնական գները և կարգավորում է գների վերանայումը ծառայության համաձայնության ժամանակաշրջանի ընթացքում.
 - դ) օպերատորը պարտավոր է ենթակառուցվածքը համաձայնության ժամանակաշրջանի վերջում շնորհատուին հանձնել որոշակի վիճակում՝ փոքր կամ առանց հավելյալ հատուցման՝ անկախ այն բանից, թե որ կողմն է սկզբնապես ֆինանսավորել այն:

Գործողության ոլորտը

4. Սույն Մեկնաբանությունը տրամադրում է մոտեցումներ օպերատորի կողմից «հանրայինից մասնավորին» ծառայության կոնցեսիայի համաձայնությունների հաշվապահական հաշվառման համար:
5. Սույն Մեկնաբանությունը կիրառվում է «հանրայինից մասնավորին» ծառայության կոնցեսիայի համաձայնությունների նկատմամբ, եթե՝

- ա) շնորհատուն վերահսկում կամ կարգավորում է, թե ինչ ծառայություններ պետք է մատուցի օպերատորը տվյալ ենթակառուցվածքի միջոցով, ում այն պետք է մատուցի այդ ծառայությունները և ինչ գնով, և
- բ) շնորհատուն սեփականության միջոցով, սեփականության իրավունքից բխող իրավունքով կամ այլ կերպ վերահսկում է ենթակառուցվածքի գծով ցանկացած նշանակալի մնացորդային շահ համաձայնության ժամկետի ավարտին:
6. «Հանրայինից մասնավորին» ծառայության կոնցեսիայի համաձայնությունում օգտագործվող ենթակառուցվածքները իրենց օգտակար ծառայության ողջ ընթացքում (ակտիվների ամբողջ ծառայության ընթացքում) սույն մեկնաբանության գործողության ոլորտում են, եթե բավարարված են 5(ա) պարագրաֆի պահանջները: ԿՈՒ1-ԿՈՒ8 պարագրաֆները տրամադրում են ուղեցույց՝ որոշելու համար, արդյոք Ֆհանրայինից մասնավորին՝ ծառայության կոնցեսիայի համաձայնությունները սույն մեկնաբանության գործողության ոլորտում են և ինչ չափով:
7. Սույն մեկնաբանությունը կիրառվում է հետևյալ երկու դեպքերում՝
- ա) այն ենթակառուցվածքի համար, որն օպերատորը կառուցում կամ ձեռք է բերում երրորդ կողմից՝ ծառայության համաձայնության նպատակի համար, և
- բ) առկա ենթակառուցվածքի համար, որը շնորհատուն տալիս է օպերատորին՝ ծառայության համաձայնության նպատակի համար:
8. Սույն մեկնաբանությունը չի սահմանում այն ենթակառուցվածքի հաշվապահական հաշվառումը, որն օպերատորի կողմից պահվել և ճանաչվել է որպես հիմնական միջոց նախքան ծառայության համաձայնությունը ձեռքբերելը: Նման ենթակառուցվածքի համար կիրառվում են ՖՀՄՄ-ների ապաճանաչման պահանջները (ներկայացված են ՀՀՄՄ 16-ում):
9. Սույն մեկնաբանությունը չի սահմանում շնորհատուների կողմից հաշվապահական հաշվառումը:

Խնդիրներ

10. Սույն մեկնաբանությունը սահմանում է ծառայության կոնցեսիայի համաձայնությունների գծով պարտավորությունների և դրանց հետ կապված իրավունքների ճանաչման և չափման ընդհանուր սկզբունքները: Ծառայության կոնցեսիայի համաձայնությունների վերաբերյալ տեղեկատվության բացահայտման պահանջները ներկայացված են ՄՄԿ-29-ում: Խնդիրները, որոնց անդրադառնում է սույն մեկնաբանությունը, հետևյալն է՝
- ա) ենթակառուցվածքի նկատմամբ օպերատորի իրավունքների մեկնաբանում,
- բ) համաձայնության հատուցման ճանաչում և չափում,
- գ) կառուցման կամ բարելավման ծառայություններ,
- դ) շահագործման ծառայություններ,
- ե) փոխառության ծախսումներ,
- զ) ֆինանսական ակտիվի և ոչ կյուբական ակտիվի հետագա հաշվապահական հաշվառման մոտեցումներ, և
- է) շնորհատուի կողմից օպերատորին տրամադրված միավորներ:

Փոխհամաձայնություն

Ենթակառուցվածքի նկատմամբ օպերատորի իրավունքների մեկնաբանում

11. Սույն մեկնաբանության գործողության ոլորտում ենթակառուցվածքը չպետք է ճանաչվի որպես օպերատորի հիմնական միջոց, քանի որ ծառայության պայմանագրային համաձայնությամբ հանրային ծառայության ենթակառուցվածքի օգտագործման վերահսկողության իրավունքը չի փոխանցվում օպերատորին: Օպերատորը հնարավորություն ունի շահագործելու ենթակառուցվածքը՝ շնորհատուի անունից հանրային ծառայություն մատուցելու նպատակով՝ համաձայն պայմանագրում սահմանված պայմանների:

Պայմանավորվածության հատուցման ճանաչում և չափում

12. Սույն մեկնաբանության գործողության ոլորտում՝ պայմանագրային համաձայնության պայմաններով, օպերատորը հանդես է գալիս որպես ծառայություն մատուցող: Օպերատորը կառուցում կամ բարելավում է ենթակառուցվածքը (կառուցման կամ բարելավման ծառայություններ), որն օգտագործվում է հանրային ծառայություններ մատուցելու համար, և շահագործում ու սպասարկում է այդ ենթակառուցվածքը (շահագործման ծառայություններ) սահմանված ժամանակաշրջանի ընթացքում:

13. Օպերատորը իր մատուցած ծառայություններից հասույթը պետք է ճանաչի և չափի՝ համաձայն ՖՀՄՄ 15-ի: Հատուցման բնույթով որոշվում է դրա հետագա հաշվապահական հաշվառման մոտեցումը: Ստացված հատուցումը հետագայում որպես ֆինանսական ակտիվ և որպես ոչ նյութական ակտիվ հաշվառելու մոտեցումները մանրամասներ ներկայացված են ստորև՝ 23–26-րդ պարագրաֆներում:

Կառուցման կամ բարելավման ծառայություններ

14. Օպերատորը պետք է հաշվառի կառուցման կամ բարելավման ծառայությունները ՖՀՄՄ 15-ի համաձայն:

Շնորհատուից օպերատորին տրվող հատուցում

15. Եթե օպերատորը տրամադրում է կառուցման կամ բարելավման ծառայություններ, օպերատորի կողմից ստացված կամ ստացվելիք հատուցումը պետք է ճանաչվի ՖՀՄՄ 15-ի համաձայն: Հատուցումը կարող է լինել իրավունք՝

ա) ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ, կամ

բ) ոչ նյութական ակտիվի նկատմամբ:

16. Օպերատորը պետք է ճանաչի ֆինանսական ակտիվը այնքանով, որքանով ունի անվերապահ պայմանագրային իրավունք՝ կառուցման ծառայությունների դիմաց շնորհատուից կամ նրա ցուցումով ստանալու դրամական միջոցներ կամ այլ ֆինանսական ակտիվներ: Շնորհատուն ունի փոքր հնարավորություն (եթե ունի) հրաժարվելու վճարումից, քանի որ սովորաբար համաձայնությունը անվերապահ կատարում ապահովող է՝ իրավաբանորեն ամրագրված: Օպերատորը անվերապահ իրավունք ունի ստանալու դրամական միջոցներ, եթե շնորհատուն պայմանագրով երաշխավորում է վճարել օպերատորին. ա) սահմանված կամ որոշելի գումար, կամ բ) հանրային ծառայությունն օգտագործողներից ստացված գումարների և սահմանված կամ որոշելի գումարի միջև եղած տարբերությունը, եթե այդպիսին կա, նույնիսկ եթե վճարումը

պայմանավորված է այնքանով, որ օպերատորը պետք է ապահովի ենթակառուցվածքի համապատասխանությունը սահմանված որակի կամ արդյունավետության պահանջներին:

17. Օպերատորը պետք է ճանաչի ոչ նյութական ակտիվը այնքանով, որքանով ստանում է իրավունք (լիցենզիա)՝ գումար գանձելու հանրային ծառայության օգտագործողներից: Հանրային ծառայության օգտագործողներից գումարի գանձման իրավունքը դրամական միջոցներ ստանալու անվերապահ իրավունք չէ, քանի որ գումարները պայմանական են՝ կախված այն բանից, թե որքանով հանրությունը կօգտվի տվյալ ծառայությունից:
18. Եթե օպերատորը վճարվում է կառուցման ծառայությունների համար մասամբ ֆինանսական ակտիվի և մասամբ ոչ նյութական ակտիվի տեսքով, ապա անհրաժեշտ է առանձին հաշվառել օպերատորի հատուցման յուրաքանչյուր բաղկացուցիչը: Երկու բաղկացուցիչների դիմաց ստացված կամ ստացվելիք հատուցումը պետք է սկզբնապես ճանաչվի ՖՀՄՄ 15-ի համաձայն:
19. Շնորհատուի կողմից օպերատորին տրված հատուցման բնույթը պետք է որոշվի պայմանագրի պայմաններից ելնելով և, առկայության դեպքում, համապատասխան պայմանագիրը կարգավորող օրենքով: Հատուցման բնույթով որոշվում է դրա հետագա հաշվապահական հաշվառումը, ինչպես նկարագրված է 23-26 պարագրաֆներում: Սակայն, հատուցման երկու տեսակն էլ դասակարգվում են որպես պայմանագրային ակտիվ կառուցման կամ բարելավման ժամանակաշրջանում համաձայն ՖՀՄՄ 15-ի:

Շահագործման ծառայություններ

20. Օպերատորը պետք է հաշվառի շահագործման ծառայությունները ՖՀՄՄ 15-ի համաձայն:
 Ենթակառուցվածքը ծառայություն մատուցելու համար սահմանված մակարդակի վերականգնել ու պայմանագրային պարտականություն
21. Օպերատորը կարող է ունենալ պայմանագրային պարտականություններ, որոնք նա պետք է իրականացնի որպես իր լիցենզիայի պայման՝ ա) ենթակառուցվածքը ծառայություն մատուցելու համար անհրաժեշտ մակարդակում պահպանելը կամ բ) ենթակառուցվածքը ծառայություն մատուցելու համար անհրաժեշտ մակարդակի վերականգնելը՝ նախքան այն շնորհատուին հանձնելը ծառայության համաձայնության ավարտին: Այս պայմանագրային պարտականությունները՝ պահպանել կամ վերականգնել ենթակառուցվածքը, բացի բարելավման տարրերից (տե՛ս պարագրաֆ 14), պետք է ճանաչվեն և չափվեն՝ համաձայն ՀՀՄՄ 37-ի, այսինքն՝ այն ծախսումների լավագույն գնահատականով, որն անհրաժեշտ կլինի՝ ներկա պատականությունը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ մարելու համար:

Օպերատորի կրած փոխառության ծախսումներ

22. Համաձայն ՀՀՄՄ 23-ի՝ համաձայնությանը վերագրելի փոխառության ծախսումները պետք է ճանաչվեն որպես ծախս դրանց կատարման ժամանակաշրջանում, եթե օպերատորը չունի ոչ նյութական ակտիվը ստանալու պայմանագրային իրավունք (հանրային ծառայություն օգտագործողներից վճար գանձելու իրավունք): Այս դեպքում համաձայնությանը վերագրելի փոխառության ծախսումները պետք է կապիտալացվեն համաձայնության կառուցման փուլի ընթացքում համաձայն այդ ստանդարտի:

Ֆինանսական ակտիվ

23. ՀՀՄՍ 32-ը, ՖՀՄՍ 7-ը և ՖՀՄՍ 9-ը կիրառվում են 16-րդ և 18-րդ պարագրաֆների համաձայն ճանաչվող ֆինանսական ակտիվների նկատմամբ:
24. Շնորհատուից կամ նրա ցուցումով ստացման ենթակա գումարը, ՖՀՄՍ 9-ին համապատասխան, հաշվառվում է որպես չափվող`
- ա) ամորտիզացված արժեքով, կամ
 - բ) իրական արժեքով` այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով, կամ
 - գ) իրական արժեքով` շահույթի կամ վնասի միջոցով:
25. Եթե շնորհատուից ստացման ենթակա գումարը հաշվառվում է ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով` այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով, ՖՀՄՍ 9-ը պահանջում է, որ տոկոսը հաշվարկվի արդյունքային տոկոսադրույթի մեթոդով, որը ենթակա է ճանաչման շահույթում կամ վնասում:

Ոչ նյութական ակտիվ

26. ՀՀՄՍ 38-ը կիրառվում է 17-րդ և 18-րդ պարագրաֆների համաձայն ճանաչվող ոչ նյութական ակտիվների նկատմամբ: ՀՀՄՍ 38-ի 45–47-րդ պարագրաֆները տրամադրում են մոտեցումներ ոչ նյութական ակտիվների չափման համար, որոնք ձեռք են բերվել ոչ դրամային ակտիվի կամ ակտիվների, կամ դրամային և ոչ-դրամային ակտիվների համակցության դիմաց:

Շնորհատուի կողմից օպերատորին տրամադրված միավորներ

27. Համաձայն 11-րդ պարագրաֆի` ենթակառուցվածքի միավորները, որոնք շնորհատուի կողմից հասանելի են դարձել օպերատորին` ծառայության համաձայնության նպատակի համար, չեն ճանաչվում որպես օպերատորի հիմնական միջոցներ: Շնորհատուն ևս կարող է նաև օպերատորին տրամադրել այլ միավորներ, որոնք օպերատորը կարող է պահել կամ տիրապետել` ըստ իր հայեցողության: Եթե նման ակտիվները կազմում են ծառայությունների դիմաց շնորհատուի կողմից ֆորմալ հատուցման մաս, ապա դրանք պետական շնորհներ չեն` ինչպես սահմանված է ՀՀՄՍ 20-ում: Փոխարենը, դրանք հաշվառվում են որպես գործարքի գնի մաս` համաձայն ՖՀՄՍ 15-ի:

Ուժի մեջ մտնելը

28. Կազմակերպությունը պետք է սույն մեկնաբանությունը կիրառի 2008 թվականի հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Ավելի վաղ կիրառումը թույլատրվում է: Եթե կազմակերպությունը սույն մեկնաբանությունը կիրառում է մինչև 2008 թվականի հունվարի 1-ը սկսվող ժամանակաշրջանների համար, ապա այդ փաստը պետք է բացահայտվի:

28Ա-28Գ. [Հանված է]

- 28Դ. 2014 թվականի մայիսին հրապարակված «Հասույթ գնորդների հետ պայմանագրերից» ՖՀՄՍ 15-ով փոփոխվել են «Հղումներ» բաժինը և 13-15, 18-20 և 27 պարագրաֆները: Կազմակերպությունը պետք է կիրառի այդ փոփոխությունները, երբ կիրառում է ՖՀՄՍ 15-ը:

- 28Ե. 2014 թվականի հուլիսին հրապարակված ՖՀՄՄ 9-ով փոփոխվել են 23-25 պարագրաֆները և հանվել են 28Ա-28Գ պարագրաֆները: Կազմակերպությունը պետք է կիրառի այդ փոփոխությունները, երբ կիրառում է ՖՀՄՄ 9-ը:
- 28Զ. 2016 թվականի հունվարին հրապարակված ՖՀՄՄ 16-ով փոփոխվել է պարագրաֆ ԿՈՒ8-ը: Կազմակերպությունը պետք է կիրառի այդ փոփոխությունը, երբ կիրառում է ՖՀՄՄ 16-ը:

Անցումը

29. Համաձայն 30-րդ պարագրաֆի՝ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունները հաշվառվում են ՀՀՄՄ 8-ի համաձայն, այսինքն՝ հետընթաց:
30. Եթե որևէ առանձին ծառայության համաձայնության նպատակով օպերատորի համար անիրագործելի է սույն մեկնաբանությունը կիրառել հետընթաց՝ ներկայացված ամենավաղ ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ, ապա այն պետք է՝
- ա) ճանաչի ֆինանսական ակտիվները և ոչ նյութական ակտիվները, որոնք առկա էին ներկայացված ամենավաղ ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ,
 - բ) օգտագործի այդ ֆինանսական և ոչ նյութական ակտիվների նախորդ հաշվեկշռային արժեքները (ինչպես դրանք նախկինում դասակարգվել են) որպես այդ ամսաթվի դրությամբ իրենց հաշվեկշռային արժեքներ, և
 - գ) ստուգի տվյալ ամսաթվի դրությամբ ճանաչված ֆինանսական և ոչ նյութական ակտիվների արժեքոված լինելը, բացի այն դեպքերից, երբ դա իրագործելի չէ, որոնց դեպքում գումարները պետք է ստուգվեն արժեքկման տեսանկյունից՝ ընթացիկ ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ:

Հավելված Ա

Կիրառման ուղեցույց

Սույն հավելվածը սույն մեկնաբանության անբաժանելի մասն է:

Գործողության ոլորտը (պարագրաֆ 5)

- ԿՈՒ1. Սույն մեկնաբանության 5-րդ պարագրաֆով սահմանվում է, որ ենթակառուցվածքը սույն մեկնաբանության գործողության ոլորտում է, երբ կիրառվում են հետևյալ պայմանները՝
- ա) շնորհատուն վերահսկում կամ կարգավորում է, թե ինչ ծառայություններ պետք է մատուցի օպերատորը տվյալ ենթակառուցվածքի միջոցով, ում այն պետք է մատուցի այդ ծառայությունները և ինչ գնով, և
 - բ) շնորհատուն սեփականության միջոցով, սեփականության իրավունքից բխող իրավունքով կամ այլ կերպ վերահսկում է ենթակառուցվածքի գծով ցանկացած նշանակալի մնացորդային շահ համաձայնության ժամկետի ավարտին:
- ԿՈՒ2. (ա) պայմանում նշված վերահսկողությունը կամ կարգավորումը կարող է իրականացվել պայմանագրով կամ այլ կերպ (օրինակ՝ կարգավորող մարմնի միջոցով), և ներառում է հանգամանքներ, որոնցում շնորհատուն գնում է ողջ արդյունքը, ինչպես նաև հանգամանքներ, ըստ որոնց՝ արդյունքը մասամբ կամ ամբողջությամբ գնվում է այլ օգտագործողների կողմից: Այս պայմանը կիրառելիս շնորհատուն և ցանկացած կապակցված կողմ պետք է դիտարկվեն միասին: Եթե շնորհատուն հանրային հատվածի կազմակերպություն է, ապա հանրային հատվածն ամբողջությամբ, հանրային շահերով գործող ցանկացած կարգավորող մարմնի հետ միասին, պետք է դիտարկվի որպես շնորհատուի կապակցված կողմ՝ սույն մեկնաբանության նպատակներով:
- ԿՈՒ3. Վերը նշված (ա) պայմանի նպատակով՝ պարտադիր չէ, որ շնորհատուն ունենա գնի լիակատար վերահսկողություն: Բավարար է, որ գինը կարգավորվի շնորհատուի կողմից, պայմանագրով կամ կարգավորող մարմնի կողմից, օրինակ՝ գնի սահմանափակման մեխանիզմի միջոցով: Այնուամենայնիվ, այդ պայմանը պետք է կիրառվի համաձայնագրի բովանդակության նկատմամբ: Ոչ բովանդակային հատկանիշները, օրինակ՝ սահմանափակումը, որը կիրառելի կլինի միայն որոշակի հանգամանքներում, պետք է բացառվեն: Եվհակառակը՝ եթե, օրինակ, պայմանագիրը ենթադրում է օպերատորին տալ գների որոշման ազատություն, սակայն ցանկացած լրացուցիչ շահույթ վերադարձվում է շնորհատուին, ապա օպերատորի հատույցը սահմանափակվում է, և վերահսկողության թեստի գնային տարրը բավարարվում է:
- ԿՈՒ4. Վերը նշված (բ) պայմանի նպատակով՝ շնորհատուի կողմից ցանկացած նշանակալի մնացորդային շահի վերահսկողությունը պետք է ինչպես սահմանափակի օպերատորի կողմից ենթակառուցվածքի վաճառքի կամ գրավադրման գործնական կարողությունը, այնպես էլ շնորհատուին շարունակական իրավունք տա այն օգտագործելու համաձայնության ժամանակաշրջանի ամբողջ ընթացքում: Ենթակառուցվածքում մնացորդային շահն իրենից ներկայացնում է ենթակառուցվածքի գնահատված ընթացիկ արժեքն այնպես, ինչպես եթե այն լիներ արդեն այն տարիքի և այն վիճակում, ինչպիսին ակնկալվում է համաձայնության ժամանակաշրջանի ավարտին:

- ԿՈՒ5. Վերահսկողությունը պետք է տարանջատվի կառավարումից: Եթե շնորհատուն ենթակառուցվածքում պահպանում է ինչպես 5(ա) պարագրաֆում նկարագրված վերահսկողության աստիճանը, այնպես էլ ցանկացած նշանակալի մնացորդային շահ, օպերատորը միայն կառավարում է ենթակառուցվածքը շնորհատուի անունից, թեև, շատ դեպքերում, այն կարող է ունենալ կառավարման լիազորությունների լայն շրջանակ:
- ԿՈՒ6. (ա) և (բ) պայմանները միասին որոշակիացնում են, թե երբ է ենթակառուցվածքը, ներառյալ պահանջվող փոխարինումները (տե՛ս պարագրաֆ 21), վերահսկվում շնորհատուի կողմից դրա տնտեսական ծառայության ողջ ընթացքում: Օրինակ՝ երբ օպերատորին անհրաժեշտ է փոխարինել ենթակառուցվածքի միավորի մի մասը համաձայնության ժամանակաշրջանի ընթացքում (օրինակ՝ ճանապարհի վերին շերտը, կամ շենքի տանիքը), ենթակառուցվածքի տվյալ միավորը պետք է դիտարկվի որպես ամբողջություն: Այդպիսով՝ կբավարարվի (բ) պայմանը ողջ ենթակառուցվածքի համար, ներառյալ փոխարինված մասը, եթե շնորհատուն վերահսկում է ցանկացած նշանակալի մնացորդային շահ՝ տվյալ մասի վերջնական փոխարինման գծով:
- ԿՈՒ7. Երբեմն ենթակառուցվածքի օգտագործումը մասամբ կարգավորվում է 5(ա) պարագրաֆում նկարագրված կարգով, իսկ մասամբ չի կարգավորվում: Այնուամենայնիվ, այդ համաձայնությունները կարող են ունենալ տարբեր ձևեր՝
- ա) ցանկացած ենթակառուցվածք, որը ֆիզիկապես առանձնացվելի է և հնարավոր է առանձին շահագործել, և որը բավարարում է դրամաստեղծ միավորի սահմանմանը՝ ինչպես սահմանված է ՀՀՄՍ 36-ում, պետք է վերլուծվի առանձին, եթե այն ամբողջությամբ օգտագործվում է չկարգավորվող նպատակներով: Օրինակ՝ սա կարող է կիրառվել հիվանդանոցի ոչ հանրային մասի համար, եթե հիվանդանոցի մնացած մասն օգտագործվում է շնորհատուի կողմից՝ հանրային քաղաքականության շրջանակներում հիվանդների սպասարկման համար.
 - բ) երբ միայն հարակից գործունեությունը (օրինակ՝ հիվանդանոցին կից խանութը) չի կարգավորվում, վերահսկողության թեստերը պետք է կիրառվեն այնպես, ինչպես եթե այդ ծառայությունները գոյություն չունենային, քանի որ այն դեպքերում, երբ շնորհատուն վերահսկում է ծառայությունները 5-րդ պարագրաֆում նկարագրված ձևով, հարակից գործունեության առկայությունը չի նվազեցնում շնորհատուի կողմից ենթակառուցվածքի նկատմամբ վերահսկողությունը:
- ԿՈՒ8. Օպերատորը կարող է իրավունք ունենալ օգտագործելու ԿՈՒ7(ա) պարագրաֆում նկարագրված առանձնացվելի ենթակառուցվածքը, կամ ԿՈՒ7(բ) պարագրաֆում նկարագրված հարակից չկարգավորվող ծառայություններ մատուցելու համար օգտագործվող միջոցները: Երկու դեպքում էլ կարող է իրականում տեղի ունենալ վարձակալություն՝ շնորհատուից օպերատորին, և եթե այդպես է, այն պետք է հաշվառել համաձայն ՖՀՄՍ 16-ի: